

MIGRANTS' TRAINING CENTRE

FTIT TAGHLIM U XI TWISSIJET
GHALL-GID TA' DAWC COLLHA
LI FI HSIEBHOM JEMIGRAW GHALL-AUSTRALIA '

PUBLISHED BY THE DEPARTMENT OF LABOUR
UNDER THE AUTHORITY
OF THE
MINISTER OF LABOUR

MALTA 1929

L-ISCOLA TAL-EMIGRANTI. GĦALFEJN SARET U X'INHU JSIR FIHA.

Milli s'issa rajna l-icbar xchiel li sab ruħu fih min isiefer biex ighix barra minn Malta, chien minn dejjem, dac ta' l-ewwel xhur, li fihom l-emigrant isib ruħu f'pajjiż gdid; imma sibna ucoll, illi dan ix-xchiel jista' jitwetta u jisfa fix-xejn jecc l-emigrant ma isifirx sajjem għal collox, imma li jkun jaf il-condizzjonijiet tal-ħajja u tax-xogħol tal-pajjiż fejn icun għazel li jmur.

Wara, giet il-quistioni l-oħra, dic li naraw f'liema pajjiż il-bieċa l-cbira tal-Maltin, scond chif jakblilhom, chieniu l-actar jagħzlu biex imorru fih. Il-progett tas-self ta' flus minn għand il-Gvern, li chien inbeda f'Dicembru tas-sena 1926 minn Sir Ugo Mifsud, u li s'issa miexi ħarir, uriēna biċ-ċar, għal liema pajjiż il-Maltin kablilhom imorru. Infatti, minn 120 li ssellfu minn għand il-Gvern sa issa, biex jemigraw f'art oħra, 5 marru l-Argentina u 115 marru l-Australia.

Il-vjaġġ għall-Argentina ikum £38, u għalhecc il-Gvern jislef £20; għall-Australia il-vjaġġ ikum bejn wieħed u ieħor £60, u għal dan il-Gvern jislef £30.

It-tieni ħaġa chienet li jinsabu mezzi li bihom dawc collha, li jridu jsiefru għall-Australia, jitgħallmu u jtharrġu sabiex il-kuddiem icunu jistgħu jimxu għal rashom; u hawn Malta jidraw jgħixu dic il-ħajja li jcollhom ighixu l-Australia. Għal-dakstant il-Gvern ħaseb biex fetaħ u beda din l-iscola, li fiha dawc in-nies li fi ħsiebhom isiefru għall-Australia jigu mgħall-min u mħarrġin f'dic li hija ħajja u drawwiet australjani, condizzjonijiet ta xogħol, għodod u ircaptu, l-istess li jaħdmu bihom l-Australia. Dan it-tagħlim kiegħed jingħata minn

imghallmin Maltin li chieniu damu jaħdmu fl-Australia għal iżjed minn erbatax-il-sena.

Barra milli wieħed jitgħallem u jippratca ruħu fil-lsien ingliz, l-emigrant jitgħallem dac collu li hawn taħt sejr in semmu:—

(1) X'inhu ix-xogħol ta' cull sengħa, jigifieri liema xogħol hu ta' sengħa, u liema ta' oħra.

(2) Il-ligijet tal-Gvern għal cull sengħa.

(3) Ir-regulamenti tat-«Trade Unions», il-biljett tagħhom, il-ħlas, eċċ.

(4) Chemm jaħdmu cull-jum f'cull sengħa.

(5) Xogħol bl-imkietgħa.

(6) Il-paghi u r-regulamenti fukhom.

(7) Fuk l-ircaptu specjali li jaħdmu bih f'cull sengħa.

(8) Għodod u prātca tax-xogħol.

(9) Chif wieħed għandu jimxi u mnejn għandu jgħaddi biex isib ix-xogħol.

(10) It-tfixxil ta' certi cuntratturi u ta' min ħaddem.

(11) Chif jinħtieg li wieħed igib ruħu.

(12) Il-lbies, xi għodda li tinħtieg, eċċ.

Dina l-iscola gew iżuruha bosta nies li jifhmu, u fosthom bosta Maltin li irritunaw mill-Australja, u collha stkarrew illi chif jifhmu huma, dina l-iscola hija ħaġa wisk u tassew meħtieġa, u li l-Gvern ma satax jagħmel ħaġa aħjar għat-tagħlim u għat-taħriġ tan-nies li jridu jgħixu fl-Australia.

Mr. J. Barnes, O.B.E., Deputat Direttur tal-Emigrazzjoni tal-Gvern Australjan, wieħed mill-akwa imsemmi fuk il-quistioni tal-Emigrazzjoni, meta fid-19 ta' Mejju 1928, gie izur din l-iscola, kal li scond il-fehma tiegħu, il-Gvern Matli ma satax jonfok flusu f'ħaġa aħjar minn din, illi dan il-progett, bla dubju ta' xein, hu tajjeb u sod u li minnu għandna nistennejw lis-baħrija risultati, għax min jgħaddi minn din l-iscola ma jistax ma jsibx ruħu tajjeb gewwa l-Australia.

Dan l-aħħar ucoll Sir James Conolly, Australjan ta' posizzjoni wisk għolja, tant f'pajjiżu chemm ucoll f'Londra, u li l-lum hu maħtur bħala Cummissarju ta' Malta f'Londra, wara li żar din l-iscola, għogbitu tant li saħansitra kal li *«mingħajr l-ebda eccezzjoni din hija l-aħjar scola tal-Emigranti li katt ra»*.

La darba ż-żmien uriena li t-tagħlim li kiegħed isir f'din l-iscola huwa tassew ta' gid, ħsibna li jkun wisk tajjeb li wieħed ilakka' go dakxejn ta' ctieb bosta mill-ħwejjeg li wieħed jitgħallem f'din l-iscola, sabiex min joħroġ minnha, icollu x'ifaccru u x'jakra meta jsib il-bżonn. u biex ucoll, min irid, isib xi ħbarijiet fuk l-Australia, pajjiż li s'issa jinsabu fih mal-ħamest-elef Malti.

X'INHI U X'TATI L-AUSTRALIA.

DESCRIZZJONI ŻGHIRA.

L-Australia hija continent għamla ta' gżira, li bit-Tasmania magħha tagħmel 2,974,581 mili quadri, jigifieri erbgħa u għoxrin darba u nofs acbar mill-Inghilterra, Scozia u Irlanda magħkudin flimchien.

Minn fuk għal isfel għandha it-tul ta' dwar 2000 mil, u l-wisa' ta' 2400 mil; id-dawra tal-costa tagħha hija ta' 12,010 mili.

L-Australia hija imkassma f'sitt Stati li huma: New South Wales, Victoria, South Australia, Western Australia, Queensland u Tasmania, u dawna magħkudin flimchien jif-furmaw il-«*Commonwealth of Australia*».

Cull Stat huwa għal rasu, għandu Gvernatur, Ministri u Parlament għalih, imma targa' dawn l-Istati jibagħtu rap-presentanti għal dac li jissejjah il-«*Federal Parliament*», li hu il-Parlament tal-Commonwealth.

Barra minn dawn l-Istati, hemm ucoll il-*Federal Territory* li jappartieni lil Commonwealth, u li jaħchem ucoll in-*North-ern Territory*, biċċa art dakshiex fl-intern ta' l-Australia, li tmiss ma' Western Australia, Queensland u South Australia.

S'issa l-acbar belt tal-Australia, hija Sydney fl-Istat ta' New South Wales u għandha popolazzjoni ta' 1,000,000 ruħ, warajha tigi Melbourne fl-Istat ta' Victoria li tagħmel 886,000 ruħ, Brisbane, fl-Istat ta' Queensland, għandha 245,000 ruħ, Adelaide, fl-Istat ta' South Australia, għandha popolazzjoni ta' 290,000 ruħ, Perth, fl-Istat ta' Western Australia, tlaħħak il-175,000 ruħ, u Hobart fit-Tasmania li għandha 57,000 ruħ.

Barra minn dawn l-ibliet principali, hemm bosta bliet

oħra imxerrda mal-Australia, imma iżgħar, li l-popolazzjoni tagħhom tlaħħak bejn it-12,000 u l-50,000 ruħ. Minn dawn insemmu il-Freemantle, Geraldton, Albany, Kalgoorlie, Geelong, Bendigo, Mildura, Broken Hill, Newcastle, Maryborough, Bundaberg, Rockhampton, Mackay, Townsville, Innisfail, Cairns u Port Darwin.

Il-belt ewlenija tal-*Commonwealth of Australia*, hija Canberra li tinsab fil-*Federal Territory*. Din hija belt ġdida u għadha kiegħda tinbena, u għalchemm digià imkassma, fiha ma hemmx lesti ħlief il-Palazz tal-Parlament, xi skejjel u ftit bini ieħor.

Mill-popolazzjoni tal-Australia, li bilchemm tlaħħak is-6,000,000 u nofs, jinsabu maż-2,000,000 cattolici. Dan l-aħħar f'Sydney sar il-Cungress Eucaristicu li għall-cobor u ħrara religjusa għaggeb lil min chellu ix-xorti jarah.

Minn belt għal oħra il-vjaggi isiru sew bil-vapur ta' l-art chemm ucoll bil-baħar, imma jecc l-ibliet icunu mal-costa, jew f'artijet il-gewwa, isiru bil-vapur tal-art biss.

X'uħud minn dawn l-ibliet, huma hecc bogħod minn xulxin, li biex tasal fihom trid tivvjagġa l-ġranet sħaħ; ara chemm hija cbira l-art.

Insemmu chemm bejn wieħed u ieħor trid biex tasal minn belt għal oħra bl-art.

Minn Brisbane, fi Queensland, għal Perth, f'Western Australia, bil-fermati trid mas-sitt ijiem; dan huwa l-itwal vjaġġ.

Minn Brisbane għal Sydney 27 siegħa u nofs.

Minn Sydney għal Melbourne 17-il-siegħa u nofs.

Minn Adelaide għal Melbourne 16-il-siegħa.

Minn Adelaide għal Broken Hill 12-il-siegħa.

Minn Perth għal Albany. 11-il-siegħa.

Il-clima tal-Australia, tiddifferixxi minn Stat għal ieħor, scond il-posizzjoni tal-Istat. Hemm fejn issib sħana cbira, u hemm fejn issib csieħ, hemm fejn tagħmel xita bil-kliel, u hemm fejn ix-xita hija rari, imma l-clima hija tajba cullimkien.

Il-clima hija mkassma fi tliet zoni, f'ta' l-ewwel tixbaħ lil

tagħna, f'tat-tieni hemm iżjed shana, u f'tat-tielet hemm actar csieh.

F'Nofs-In-nhar tal-Australia, bit-Tasmania magħha, u l-bieċa l-cbira ta' Victoria, New South Wales, Western Australia u South Australia, il-clima tixbaħ lil die ta' Franza t'Isfel u tal-Italja ta' Fuk, u f'dawn l-artijiet jinsabu l-actar u l-acbar irziezet u għelieki cbar ta' tgħam, u kmuħ, u fejn il-langasa, il-pruna, it-toffieħ u c-cirasa jicbru bil-bosta u jatu bil-cotra.

Fil-parti ta' fuk, jew tat-Tramuntana tal-Australia, jigifieri fl-actar parti fejn hemm shana, jicber u joctor il-koton, il-hawħ, it-tin u iż-żebbug.

Fil-parti tan-nofs, il-campanja hija actarx collha meħuda għat-trobbija tal-bhejjem, bħal ma huma bakar, ngħaġ, żwie-mel, majjali u tjur.

Fil-parti l-oħra tal-Australia, bħal ma hija Queensland, in-Northern Territory, u xi parti mill-Western Australia, barra milli tagħmel il-kmuħ bix-xaba', ticber u tirrendi bil-bosta il-cannamiela, il-gewż tal-Indi (*cocoa-nut*), il-banana, u bosta frott ieħor li f'pajjiżna la katt rajnha u l-ankas dawn ix-xorta ta' sigar ighixu.

L-akwa fost l-industrija tal-Australia hija l-Biedja, jigifieri ix-xogħol tar-raba', warajha tigi tal-bhejjem, imbagħad taz-zoccor, tal-minieri u bosta fabbrichi oħra.

Il-produzzjoni tal-Australia, għas-sena 1925-26 laħket is-somma cbira ta' £430,387,000, ciffra li l-lum chibret wisk iżjed.

Minn l-istatistika tal-Gvern tal-Australia, għas-sena li semmejna, nieħdu l-produzzjonijiet chif inhuma mkassma :—

MILL-UĊUĦ

Kamħ	£ 35,723,949
Fienu	17,077,507
Sicrana	2,333,748
Kamħ-ir-rum	1,878,267
Patata	3,639,363

Cannamiela	6,789,475
Xghir	1,305,328
Għeneb għall-ichel	318,553
Għeneb għat-tkaddid (żbib u passolina)	1,788,541
Għeneb għall-għesir (għall-inbejjed)	1,759,022
Frott iehor	8,043,149
Piselli u ful	267,416
Hops (ħaxixa) għall-birra	206,698

MILL-BHEJJEM

Butir	£ 80,860,809
Gobon	1,302,570
Halib frisc	8,035,380
Halib tal-bott	1,933,164
Bacon u perżut	4,045,710
Tjur u bajd	9,166,369
Għasel u xama' tan-naħal	123,204
Suf	60,054,360
Għud bis-suf	3,411,021
Għud mingħajr suf	30,227

MILL-MINIERI

Deheb	£ 2,208,839
Faħam tal-Ħaġra	11,664,062
Fidda u Ċomb	4,930,925
Ram	560,181
Landa	825,806
Minerali oħra	3,761,478

Ma' dawn ma semmejniex il-ġhadd cbir ta' laħam congelat li ma' tul is-sena jinbagħat mad-dinja collha u li jiswa bosta miljuni ta' liri sterlini.

Fis-sena li semmejna chien hemm go l-Australia 21,242 fabbrica għal cull xorta ta' xogħol, u dawn chellhom impiegati magħhom 450,920 ruh, u ħallsu £ 86,724,683 pagħi. Ix-xogħol li ħareġ minnhom chien jiswa £ 400,342,393.

Bhal ma għedna, il-popolazzjoni tal-Australia hija ta' 6,000,000 u nofs, u minn dawn chellhom imkiegħda fis-Savings Banks is-somma ta' £ 204,159,682, u f'Banec oħra is-somma ta' £ 340,685,432. Dawn is-somom ta' flus hecc cbar juru biċ-ċar li mill-pagħi li jinkalghu cullhadd ifaddal sewwa.

Ma hemmx bżonn li wieħed imur iżjed fit-tul, għax biex tgħid x'inhija u x'tista' tati l-Australia trid tictib cotba shah; biss ingħidu li go' l-Australia, il-lum jinsabu mal-hamest-elef Malti, u li bosta minnhom jagħmluha tajjeb ferm.

Hafna reggħu gew lejn pajzhom, imma min gie l-ura, jew għax għakkad flus biż-zejjed li jista' jgħix tajjeb hawn Malta, jew għax ix-xogħol ma għogħbux, jew għax ma għandux sabar fl-ebda pajjiż, jew għax ma satâx jahdem chif ried, imħabba in-nukkas ta' prâtca fl-ingliż.

LIL MIN JAKRA.

Bosta nies għandhom f'rashom li għax wieħed icun Malti għandu ta' bil-fors jibka' l-ura u taht haddieħor. Dana m'hu minnu xejn, anzi hemm bżonn li dan il-ħsieb jinkered darba għal dejjem; għax il-Malti hu kalbieni, u cull fejn chien dejjem wera ruħu u mexa l-kuddiem, l-iżjed meta chien jaf xi ħaġa tas-sengħa u xi ftit tal-iscola.

Hija ħaġa wisk ċara li mita wieħed ma jafx u la sengħa u l-ankas scola, ma jistax jarfa' rasu daks dawc li jafu xi ħaġa; għaldakstant, il-Gvern wara li ra il-bżonn cbir li chien hawn, wakkaf l-iscola għall-emigranti, sabiex dawc collha li fi ħsiebhom isiefriu, u ma jafux la sengħa u lankas scola icunu jistgħu jitgħallmu xi ħaġa, u b'hecc jirnexxilhom li, barra milli jakilgħu il-flus it-tajba, isiru irgiel daks haddieħor jerfgħu gieħhom, u jatu isem tajjeb lil pajjizhom.

Għalhecc cull min kieghed imur f'din l-iscola għandu jagħmel dmiru, u jħabrec sabiex jitgħallem u jara li ma icunx telf ta' żmien sew għalih, chemm ucoll għal min kieghed igħallem.

Għandu wieħed idahħal f'rasu li cull ma kieghed isir huwa ta' gid għall-ħaddiem; min ma jitgħallimx il-ħtija tcun collha tiegħu, lil ħadd ma icun jista jati tort, għax min igħallem jagħmel dmiru bir-rekka ma' culiħadd.

Billi hawn wisk nies li għalihom ma jinkala' ebda xogħol, l-actar għal dawc ta' bla sengħa, hemm il-bżonn cbir li bosta minn dawn imorru f'art oħra biex isibu xogħol, u b'hecc icunu jistgħu jgħixu tajjeb m'hux biss huma stess, imma ucoll il-familji tagħhom.

L-art tagħna hija wisk zgħira u ma tistax tati xogħol

biż-żejjed għal cotra cbira ta' nies li tinsab fiha, għalhecc hemm il-bżonn cbir li jitbattlu minnha u jmorru fejn l-actar icunu jistgħu isibu xogħol li jkun imħallas tajjeb.

Il-Maltin li s'issa siefu, urew biċ-ċar, li l-aħjar post għax-xogħol huwa mingħajr dubju l-Australia, pajjiż li għal cobor tiegħu jista' wiehed iġid li għadu bla nies, għax ma jgħoddx actar minn sitt miljuni u nofs, u jista' mingħajr l-ebda tbatija iġhajjex mill-ankas għoxrin darba iżjed milli għandu.

Fl-Australia hemm xogħol cbir fir-raba', għall-prodott ta' kmuħ, xgħir, frott, zoccor (cannamieli), koton, u ta' cull xorta ta' żara', xogħol fil-bini, fil-minieri tal-faħam, tad-deheb, tal-fidda, taċ-ċomb, fil-vapuri tal-art, fil-portijiet, mal-bhejjem li huma: żwiemel, bakar, ngħaġ, majjali u tjur, li jingħaddu bil-miljuni, fil-fabbrichi tal-cunserva (*jam*), taz-zoccor, tal-butir, tas-suf, tal-koton, taż-żraben, tal-ħelu, tas-sapun, tal-inbid, tal-*preserves*, fil-lucandi, fil-postijiet tal-logħob, (*sports*), bħal ma hija il-Marsa tagħna għall-giri taż-żwiemel, fejn il-kliġħ huwa cbir; u fis-sajf fi xtut il-baħar fejn isir cummerċ cbir, u tant u tant xogħol ieħor fil-boschijiet. Cullimkien hemm xogħol l-Australia, niftiehm u għal min irid jaħdem, għax min ma iridx, m'hemm xogħol għalih imkien.

Fl-Australia, cull xogħol huwa imħallas tajjeb, imma hija ħaġa ta' min iżommha kuddiem għajnejh, li la darba il-pagħi huma għolja, ix-xogħol huwa cbir. Talli tħallas tiecol, iġid il-Malti.

Min iħaddem u jħallas tajjeb, jippretendi, u bir-raġun, xogħol tajjeb u bla tnicchir, u għalhecc wiehed li ma iridx jaħdem chif imissu ma jkun katt żgur minn postu.

L-Australia hija art li fiha r-ragel tas-sengħa għaraf igib il-kuddiem ħafna ligijiet għal-gid tan-nies tax-xogħol, u chemm il-darba chien hemm gvern tal-Partit tal-Haddiema, dejjem għamel biex l-ewwel ma jakbeż għall-ħaddiem.

Il-ħlas tal-ħaddiem fl-Australia huwa tajjeb ferm, u irregulat mill-Korti; ħadd ma jista' jati pagħi inkas minn dawc li jkun stabbliti; min jaħdem b'ankas, jew għax ma icunx

jaf x'nhu li hakku, jew ghax icun irid, u dawn tal-ahhar izommuhom fuk demm id-dars ghax icunu keghdin irahhsu ix-xoghol.

Il-haddiem barra minn tar-raba' huwa scond il-ligi tal-pajjiz obligat li jahdem m'hux actar minn tmien sghat cull-jum, u nhar ta' sibte erbgha; jecce icun hemm il-bzonn li jhad-dmuh actar, ta' dan jigi imhallas ghalih u barrani.

Haga ghandu bzonn il-Malti: izomm kuddiem ghajnejh u dina hi, li huwa *Britisher* daks l-Australjani, imma biex icun jista' jimxi maghhom f'collox, ghandu bzonn li jitghallem id-drawwiet taghhom u fuk collox il-lsien taghhom, jaghamel collox bhalhom, biex niftehmu dac li hu xierak, biex la isejhulu u l-ankas jittrattawh ta' strangier.

Biex wiehed jitghallem id-drawwiet tal-Australjani, hemm bzonn li wiehed ifittex chemm jista' li jaghamilha maghhom u mhux jiscartahom u b'hecc, barra milli jidra jahseb u jahdem bhal ma jahsbu u jahdmu huma, jippratca ruhu fil-lsien ingliz, u jkun jista' f'kasir zmien u minghair tbatija, isib xoghol, jakbez ghad-drittijet tieghu u jimxi il-kuddiem minghajr ghaj-nuna ta' hadd hlief ta' Alla l-Imbierec.

Dan ucoll jiswa ta' gid cbir lil dawc il-Maltin li jiltaka' maghnom u li jkun ghadhom ma jafux il-pajjiz jew li ma icunux ghadhom jinkalghu whudhom.

HWEJJEĠ LI L-EMIGRANT MALTI GHANDU JZOMM DEJJEM KUDDIEM GHAJNEJH

Fid-dinja chif iddur, jinsab il-ħażin chemm ucoll it-tajjeb; cullimchien jinsab il-wieħed u l-ieħor. Il-ħażin dejjem iberren moħħu sabiex jara chif icun jista' jgħallet lil min hu dakxejn dgħajjef, u tant għandu ħila, u tant għandu prâta, li jkaxxar bniedem minn bejn għajnejh mingħajr ma jinduna.

L-ewwel ħaġa li għandu jagħmel l-emigrant, hija li jzomm ħalku magħluk u għajnejh mistuħa, jinnota collox u ma jħalli xejn li jgħaddilu minn kuddiem għajnejh, għax b'hecc jitgħallem u ma jigi bżonn ħadd.

L-emigrant ma għandu jati katt soddisfazzjon lil ħadd, tal-flus li jista' jcollu fuku, u fejn sejjer u x'sejjer jagħmel. Jecc juri li għandu il-flus, jista' jinkala' min f'kasir żmien jew b'mod, jew b'ieħor isaffihomlu.

Ħadd ma għandu jzomm flus fuku actar milli għandu bżonn; is-sold li wieħed icollu, għandu wieħed ipoggih il-Bank, u dan isir għal żewġ raġunijiet, waħda għaliex chif għedna, jista' jsib min jtajjarlhomlu, u l-oħra għax meta wieħed isib il-flus f'idejh, itajjarhom hu.

Għandu wieħed jiftacar li l-Banc jati l-imgħax, u għalhecc min icollu flus il-Banc floc ma jonksu, jizdiedu.

Min imur għax-xogħol f'art oħra għandu jagħmel ħiltu collha biex ifaddal xi ħaġa. Għandu wieħed jiftacar li l-flus, barra milli taklagħhom bit-tbatija, jistgħu minn lavrant jagħmluc imgħallem, u meta wieħed icun scars minnhom, tcun ħaġa rari jecc isib lil xi ħadd li jitgħabba bih.

Hemm bżonn ucoll li wieħed jahseb biex mill-actar fis li jista' jkun iħallas lill-Gvern ta' Malta dic is-somma ta' flus li chien issellef biex siefer biha.

Għandu wieħed jahseb li dawc il-flus mibgħuta l-ura iservu għall-oħrajn li jixtieku jsiefru għax-xogħol, imma ma icollhomx mezzi.

SBARC FL-AUSTRALIA

Cull wiehed li jrid imur għax-xogħol l-Australia, irid kabel ma jitlak minn Malta, jibgħat somma ta' flus kablu u din isservi biex l-emigrant li ma jsibx xogħol mill-ewwel icollu biex jgħix għal ftit żmien sachemm isib ix-xogħol.

Min imur fl-Ufficcju tal-Emigrazzjoni jgħarrfuh chemm flus għandu jibgħat u chit għandu jagħmel biex jirtirahom meta jasal l-Australia.

L-emigrant katt ma għandu jitgħabba b'ħafna hwejjeg għax forsi ma jkun ta' bżonn għalih fil-pajjiż li imur fih. Xi żewġ pari żraben, wiehed minnhom ta' saħħa, papoċċ, erba' komos, erba' kliezet ta' taħt, erba' flocchijiet jew franelli, tuzzana imcatar, nofs tuzzana pari peduni, libsa għat-tibdil u hwejjeg tax-xogħol, chemm wiehed icun jista', xi coat u incirata. Dawn l-actar hwejjeg li wiehed icollu bżonn maż-żmien. Jecc icollu bżonn, isib jixtri minn hemm dac collu li jkun jonksu.

Chif wiehed jasal l-Australia u jisbarca fil-port tal-belt li icun sejjer jokgħod fiha, għandu jdur dawra ma' dwaru u jara x'jista' jsib li tkun tgħodd għalih.

Jecc wiehed icollu hbieb l-Australja fejn icun sbarca, icun aħjar għalih, għaliex billi dawna jkun draw il-pajjiż, jistgħu igħinuh mux ftit.

Għandu iżda wiehed jagħmel chemm jista' biex għal-lewwel imur jaħdem fil-campanja, u jiscarta chemm jista' mill-ibliet, għax dawn huma dejjem imgħobbijin bil-ħaddiema u ix-xogħol icun scars għal min jasal għid.

Maż-żmien meta wiehed icun dara sewwa, jecc isib xogħol fl-ibliet li jkun tajjeb għalih, m'għandux jiscartah.

Jecc wiehed icollu hbieb jew niesu l-Australia, u jrid imur

hdejhom, għandu kabel ma jitlak minn Malta, jgħarrafhom li sejjer jitlak, ma għandu katt jinsa li igħarrafhom bl-isem tal-vapur li jkun sejjer isiefer bih għall-Australia, u l-gurnata tat-tluk, u b'hecc meta jasal, isib lil hbiebu jew lil krabatu jistennewh.

Wara li wiehed icun sbarca u għadda hwejgu mid-Dwana, jecc ma jcollhux min jlkghu, għandu jfittex fejn imur jokghod. Hemm bosta lucandi, *boarding jew lodging houses* li jgħoddu għal haddiem li ma jkunx għadu jagħmilha tajjeb; l-emigrant għandu jistaksi chemm hu il-hlas ta' cull gimgha u jara fejn l-izjed jakbillu imur.

Hemm postijiet li thallas għar-rkad biss u hemm oħrajn li tista' fihom tiecol u torkod; għalhecc f'dawn tal-aħħar il-hlas icun acbar.

Culhadd għandu jara f'liema ilma jinsab u ma għandu katt jonfok actar milli jmissu u milli jista'.

Min ma jcollux min jlkghu, l-ictar dawc collha li katt ma tbieghdu minn pajjiżhom, collox jaraw bi cbir u tkil, imma wara ftit granet, jecc wiehed icun dakxejn ilvent, jidra l-pajjiż li jkun fih u malajr jitgħallem dac collu li jista' jservih ta' gid.

IL-LBIES.

Il-lbies hija haġa li tati wisk fil-ġhajn go l-Australia. Il-haddiema collha jmorru għax-xogħol lebsin bil-ġlecc u biż-żarbun; lil hadd ma tara haġi jew bil-kork, l-ankas lill-aġħar tallab, il-brieret hadd ma jxiddhom hliet għal l-isports, chif l-ankas ma huma użati il-cpiepel tat-tiben.

Cullhadd juża cpiepel rotob tal-feltru li aħna nsejħulhom lobbja. Ankas it-trieġi ma huma użati; min irid jithažżem juża cintorin.

Fuk ix-xogħol, il-haddiem jilbes scond is-sengħa tiegħu. Fradal jew *overalls* jużawhom quasi il-haddiema collha, min jaħdem fir-raba' u fil-boschijet jilbes dac li jakbillu.

Min icun l-Australia jara b'għajnejh chif haddiem jilbes fuk ix-xogħol, u ma għandux jagħmel haġ'ohra hliet jimxi fuk in-nies tal-pajjiż.

HWIENET.

Cullhadd xi darba jew oħra jigi fil-bżonn li jcollu jixtri dac li maż-żmien jonksu, bħal hwejjeg, żraben, komos, u tant affarijiet oħra.

Fil-hwienet tal-Australia, hija drawwa generali li cull haġa fl-hanut issibha immarcata bil-prezz tagħha, għalhecc hadd ma għandu jiggebbed fil-prezz ma' tal-hanut, għaliex il-prezzijiet icunu fissi.

Cullma wieħed icollu bżonn jarah fil-vetrini tal-hwienet u billi, bħal ma għedna, cull haġa jcollha immarcat fukha il-prezz tal-bejgħ, wieħed jista' jara ta' minhu l-orħos, u jixtri mnejn jakbillu.

L-INDAFA TAL-GISEM.

—•••—

L-ilma ma jkumx flus, u għaldakstant hadd ma għandu jibza' għalih biex jitnaddaf.

Il-ħmiegħ hija l-actar haġa mokżieża, u minn iżomm ruħu maħmuġ, minfloc ma jkun irrispettat chif jisthokklu, jigi imzeblah u scartat.

Hadd ma għandu jzomm xagħru twil. Dil-moda ma tantx hija nadifa. Min icollu xagħru maktuġħ kasir jista' jaħsel rasu ta' sicwit u mingħajr tbatija.

Għaldakstant wieħed għandu jakta' xagħru cull meta jarah li twal u jneħhi ucoll il-lehja chemm jista' ta' sicwit.

L-actar haġa li l-ħaddiema ma tantx jatu cas tagħha, hija l-indafa tad-difrejn. Għandu wieħed iżomm difrejħ ksar u nodfa, għaliex id-difrejn maħmuġa jistgħu igibu xi mardijiet.

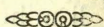
Chif wieħed jispiċċa mix-xogħol għandu l-ewwel haġa li jagħmel jaħsel idejħ, speċjalment kabel ma jibda jjeol.

Gara li xi Malrin li chienu jaħdmu go fabbrica l-America tilfu posthom għax ma chinux jaħslu idejhom chif jispiċċaw mix-xogħol u kabel ma jibdew jjeclu.

Il-ħaddiem għandu jmur fuk xogħlu nadif. AHJAR LIEBES
KADIM U NADIF MINN GDID U MAHMUG.

—•••—

IL-CNISJA.

Waħda mid-drawwiet tagħna l-Maltin, u li hemm bżonn wisk li tispiċċa darba għal dejjem, hija dic li ħafna nies jiltakgħu wara bieb ta' Cnisja, jistennew sachemm toħroġ il-Kuddiesa, inbagħad cullhadd jidhol bil-għaġla, isir ħafna imbuttar u storbju: taħbit tas-siggijiet, u ħafna għarucażijiet oħra. Malli wieħed isib postu tibda id-discursata ma' ta' hdejh, u ma jaktgħux kabel ma tispiċċa l-Kuddiesa.

Din hija għarucaża mill-icbar u turi biċ-ċar li min jagħmel dan ma għandu ebda kima għad-Dar t'Alla, barra milli tati wisk fastidju lil dawc collha li jmorru il-Cnisja biex jatu kima 'l Alla chif jixraklu.

Ucoll fil-ħruġ, bilchemm tcun għadha chif spiċċat il-Kuddiesa, isir ir-rambagġ biex wieħed ifittex joħroġ il-barra, donnha tcun sejra taka' l-Cnisja fukhom.

Wara l-Kuddiesa jerggħu jiltakgħu wara l-bieb għad-discursata. Din id-drawwa, bħal ma għedna, għandha tispiċċa għax in-nies ta' barra, jitcażaw u bir-raġun collu.

Cullhadd għandu icun jaf il-ħin li għandha toħroġ il-Kuddiesa, u min ma jafx jistaksi, għalhecc wieħed għandu imur kabel, jidhol bil-mod mingħajr ma jagħmel hsejjes, isib postu, jokgħod fih chif jinvista, għax hecc għandu icun, u jokgħod miġbur fih in-nifsu sachemm toħroġ il-Kuddiesa. Hecc ucoll fil-ħruġ, wieħed għandu jistenna li s-Sacerdot li icun kieghed ikaddes jispiċċa u jidhol u nbagħad bil-mod collu wieħed għandu joħroġ u jibka' sejjer għal affarijiet tiegħu mingħajr ma jiekaf ipaċpaċ hdejn il-bieb tal-Cnisja.

Hija ħaġa li tgħaggeb lil cullhadd chif in-nies fl-Australia igibu ruħhom fil-Cnisja; jidhlu u joħroġu fuk ponot subajhom,

ma tisma' l-ebda hoss wakt il-Kuddiesa u tant icun hemm schiet li l-ankas tcun taf li hemm nies.

Drawwa oħra li għandna aħna l-Maltin, u li hemm bżonn ucoll tinkata' minn pajjiżna, hija dic li meta ncunu il-Cnisja, chemm għall-kuddies u chemm għal xi funzjoni oħra, nitolbu b'lehen għoli.

Għandu wieħed jiftacar li m'hux cullhadd jitlob l-istess, hemm min jakra fil-ctieb tal-orazzjoni u hemm min iġhid it-talb bl-amment, għaldakstant hemm bżonn li dawc li ma jakrawx iġhidu it-talb go kalbhom, għax min iġħajjat icun mingħajr ma jrid itellef u jfixchel lil haddieħor, u dan m'hux sewwa u ma għandux icun. Mur il-Cnisja chemm tista' u itlob chemm tiflaħ, għax bit-talb iggib fukec il-barca t'Alla, imma chemm tista' itlob f'kalbec.

Il-kima u ir-rispett li għandhom il-Cattolici tal-Australia għad-Dar t'Alla hija cbira, u l-ingħiba tagħhom fil-Cnisja bħal ma għedna hija ta' min jistmaha, għalhecc Malti għandu jgib ruħu gewwa Cnisja bħal ma jgibu ruħhom in-nies tal-pajjiż.

Il-Malti għandu dejjem jiftacar fl-imkaddsa Religjon li fiha huwa mrobbi, u jagħmel chemm jista' biex mill-Cnisja ma icunx bġhid.

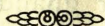
Għandu wcoll jiftacar li go l-Australia hemm maż-żewġ miljuni cattolici, għalhecc jista' wieħed iġhid li cullimchien hemm sacerdoti u nies cattolici, li jagħmlu chemm jistgħu sabiex iġħinu lil min jirricorri għandhom. Ucoll jecc wieħed ma tantx icun jiftiehem tajjeb bl-ingliż, din ma hix raġuni biex wieħed jibka' bogħod mis-Sagramenti.

Is-Sacerdoti collha jgħinuc, jew iġhidulec min jista' jifhmec aħjar.

Jecc wieħed ma jcunx sewwa m'Alla, f'kalbu ma jcollu la sabar u l-ankas barca.

IX-XOGHOL.

Cull min jmur jitlob ix-xogħol, għandu jmur b'wiċċu minn kuddiem u hadd ma għandu tigħi mistħija għalhecc, għax min ifittex ix-xogħol m'hu xejn disunur.

Kabel ma wieħed jittanta biex isib ix-xogħol, għandu mill-actar fis li jista' jidħol fit-«*Trade Union*» tas-sengħa li icun sejjer jaħdem fiha. Jecc isir dan hadd żgur ma jibka' mingħajr xogħol, għax l-«*Union*» takbez għal imsejbin tagħha, tgħinhom f'collox, u tara li l-ebda haddiem imsieheb ma jigi u la imcasbar u l-ankas imgħallet.

Meta wieħed imur jitlob ix-xogħol għandu chemm jista' imur waħdu, u m'hux ma' haddieħor li jkun irid ix-xogħol bħalu. Jecc icun hemm xogħol għal wieħed u jmorru tnejn jew tlieta għalih, jispiċċa biex ma jiehdu hadd; minfuk l-imgħallem icun irid jagħmel l-arja, u jittanta inakkas il-paga, għax għalih is-suk icun imgħobbi bin-nies kieghda. Għalhecc cullhadd għal rasu, u hecc wieħed jara li jmur iżjed il-kuddiem.

Biex wieħed jiddobba xogħol għandu, bħal ma għedna, imur jitolbu hu, iżda hemm hafna mezzi oħra li wieħed jista' bihom isib xogħol.

Ix-xogħol tal-bini, il-ħwienet tal-mastrudaxxi, huma huej-jeġ li jidhru, għalhecc wieħed li jrid jaħdem f'dawn is-snaġġa m'għandux jagħmel haġ'oħra ħlief li jmur jitlob lill-foreman.

Hemm ucoll mezz oħra biex wieħed jiddobba x-xogħol u dawn huma —

1) Għajjnuna ta' ħbieb jew kraba li jistgħu jakilgħu xogħol fil-post fejn icunu jaħdmu huma.

2) Nies tal-lucandi fejn wieħed icun jokghod, jistgħu

iservu ta' gid, għax billi huma nies tal-pajjiż icunu jafu fejn hemm bżonn ta' haddiema.

3) Il-«*Government Labour Bureau*», li hu Ufficcju tax-xogħol tal-Gvern, fejn wieħed għandu jirricorri, jecc icun irid jaħdem.

Min irid xogħol imur għand l-incarigat ta' dan l-Ufficcju u jitolbu ix-xogħol. Jecc icun hemm postijiet battala, għandu wieħed jiddobba xogħol minnufih. Jecc ma jkunx hemm, l-incarigat iżomm l-isem, il-cunjom u l-indirizz ta' dac li jkun kiegħed jitlob ix-xogħol, biex chif icun hemm post battal jibgħat għalih.

4) Hemm ucoll ir-«*Registry Offices*», imma dawn billi huma ufficcji privati, jigifieri m'hux tal-Gvern, wieħed icollu iħallas xi haġa talli isibulu ix-xogħol.

5) Hemm ucoll il-Gazzetti, li ta' cull jum igibu il-postijiet battala. Wieħed jagħmel wisk tajjeb li jakra, jecc icun jaf, dawn il-Gazzetti għax żgur li fihom isib xi haġa li tcun tgħodd għalih.

6) Hemm ucoll it-«*Trade Union*» li issib xogħol għall-imseħbin tagħha.

Ma hemmx bżonn immorru wisk iżjed fit-tul fuk din il-quistioni. Il-pajjiż u il-bżonn malajr iġhallmu chif wieħed għandu jagħmel biex ma jokghodx kiegħed.

PAGHI.

Bħal ma għa għedna, il-paghi fl-Australia huma iffissati mill-Korti, u hadd ma jista' jithallas inkas minn dic is-somma li l-Korti tcun stabbiliet.

Cull xorta ta' xogħol huwa mħallas tajjeb, imma l-Australjan irid li dan icun tajjeb u bil-gost; ta' ħorrox borrox ma jafux bih, u għalech ma jgħaddix.

Il-paghi li hawn sejr in semmu huma għall-ibliet fejn il-ħajja hija wisk iżjed għolja minn dawc tal-campanja.

Barra l-ibliet fix-xogħol tar-raba' il-ħinijiet huma itwal u il-paghi iżgħar, imma dawc collha li jaħdmu fir-raba', ictarx dejjem għandhom l-ichel u l-irkad franc, barra mill-paga.

Targa' min jaħdem fix-xogħol tal-bini fil-campanja, jakla' paga icbar minn dic li jatu fl-ibliet, iżla għar-rkad u għall-ichel wieħed jaħseb għar-rasu.

Jakbel wisk li dac li jkun għal-lewwel, sachemm jidra ftit il-pajjiż, ifittex xogħol barra l-belt, u għalchemm forsi il-kliġh icun iżgħar, icun jista' jfaddal iżjed, għax barra milli jiffranca l-ispejjeż tal-ichel u tar-rkad ma għandux tant fejn jista' jtajjar flusu.

Il-paghi li hawn sejr in semmu huma meħudin mill-istatistika tal-Gvern, ippubblicata fil-gurnal imsemmi «Australia to-day 1928».

SENGHA	Sydney	Melbourne	Brisbane	Adelaide	Perth
	—	—	—	—	—
	Fil-gimgha £ s. d.	Fil-gimgha £ s. d.	Fil-gimgha £ s. d.	Fil-gimgha £ s. d.	Fil-gimgha £ s. d.
Furnara	6 12 6	6 8 0	5 10 6	5 7 6	5 5 0
Caldarana (boilermakers)	6 0 6	5 13 6	5 7 6	5 15 0	5 9 0
Serapan	5 1 3	5 1 3	5 1 6	5 1 3	5 1 3
Lavrantta'bejjieghil-laham	4 18 6	5 7 6	5 2 6	5 4 0	5 0 0
Carrettunar	4 8 6	4 15 0	4 13 6	4 1 6	4 0 0
Zebbiegha ta' carrozzi	5 14 0	5 11 6	5 9 1	5 8 0	5 6 0
do. lavrant	4 18 0	4 15 6	4 15 4	4 12 0	4 11 0
Haddiem fil-helu	5 6 0	4 18 0	4 12 6	4 10 6	4 11 0
Buttara	5 17 6	6 9 0	5 17 6	5 13 6	5 14 0
«Fitters» tal-elettricu	5 17 6	5 14 6	5 10 0	5 11 0	5 9 0
Haddieda	5 2 0	4 16 6	4 8 0	4 19 0	4 11 0
Coppersmiths (Caldarana)	5 15 6	5 13 6	5 10 11	5 10 0	5 9 0
Fitters	5 15 6	5 13 6	5 7 3	5 10 0	5 9 0
Turnjaturi	5 15 6	5 13 6	5 7 3	5 10 0	5 9 0
Matrazzara	5 6 0	5 2 6	5 4 6	4 19 0	5 3 0
Carpintiera (tal-mobbli)	5 10 0	5 9 6	5 10 11	5 4 0	5 9 0
Lustraturi	5 10 0	5 9 6	5 10 11	5 4 0	5 6 0
Tapezzara	5 10 0	5 9 6	5 10 11	5 4 0	5 9 0
Argentiera	4.8.6/5.1.0	5 1 6	4 17 6	4 8 6	5 5 0
Pastizzara (tal-helu)	5 8 0	5 7 0	5 13 0	5 7 6	5 0 0
Compositur fl-istamperija	5 14 0	5 14 0	5 12 0	5 14 0	5 5 0
Sillara	5 12 0	5 12 0	5 12 0	5 2 6	5 4 0
Lavrant f'macna tas-sirrar	4 11 6	4 8 6	4 12 7	4 6 0	4 7 0
Sigatur (serratur)	5 1 6	4 18 6	4 15 4	4 16 0	4 14 0
Shipwrights (Custrutturi)	6 13 0	6 6 6	6 6 6	6 18 0	6 18 0
Naghala	5 10 0	5 10 0	4 15 0	5 11 0	5 6 0
Hajjata	5 5 6	5 5 6	5 5 6	5 5 6	5 0 0
Landiera	4 18 6	5 5 6	5 1 2	5 1 6	4 16 0
Arluggiara	5 0 0	4 10 0	5 2 6	5 6 0	5 9 0
Bennejja tal-madum	5 13 1	6 9 3	6 0 6	6 1 0	5 17 4
Mastrudaxxi	6 5 7	6 2 2	6 0 6	6 1 0	5 17 4
Lavrant tal-bennejja	5 3 7	5 1 9	5 2 2	4 18 1	4 15 4
Zebbiegha	5 17 4	5 13 8	6 0 6	5 13 8	5 5 5
Cahhala	5 8 4	6 3 9	6 0 6	6 1 0	5 17 4
Plumbers u fitters tal-gas	5 17 0	6 1 6	6 0 6	6 0 6	5 10 0

*Xogħol tar-raba' u fi rziezet fejn, barra il-paga, il-ħad-
diem aciarx dejjem għandu ichel u rkad franc.*

	New South Wales	Victoria	Q'land	South Australia	Western Australia
Lavrant tar-raba'	2 15 0	1 7 6	1 5 0	1 5 0	1 15 0
Lavrant għal giabra ta' l-uciuħ	4 4 0	3 0 0	2 8 0	3 0 0	2 8 0
Harrát	4 4 0	1 15 0	3 12 0	4 10 0	4 0 0
Giardinara	4 18 6	2 17 4	1 10 0	1 5 0	2 0 0
Lavrant giardinar	4 6 0	2 0 0	2 0 0	2 0 0	2 15 0
Coc fil-campanja	4 12 6	3 18 0	4 14 8	4 8 6	4 11 0
Min igizz in-nghag bl-idejn jew bil-macni għal cull 100 naghgia	4 6 0	3 15 0	4 5 0	4 5 6	4 5 0
Lavrant f'razzett jew staz-zjon	4 12 6	4 12 6	6 2 6	4 12 6	4 12 6
	2 0 0	2 0 0	2 5 0	2 0 0	2 0 0
	2 14 8	2 14 8	2 10 0	2 14 8	2 14 8

CHEMM TISWA L-HAJJA

Mehudin mill-gurnal «Australia to-day 1928»

OGGETT	Quantità	Sydney	Mel-bourne	Bris-bane	Adelaide	Perth
Hobz	2 libbri	5½ d.	5½ d.	5½ d.	5½ d.	5½ d.
Tkiek	24 libbra	4s. 9½ d.	4s. 6¾ d.	4s. 10½ d.	4s. 8½ d.	4s. 6½ d.
Tè	libbra	2s. 2½ d.	2s. 4 d.	2s. 2 d.	2s. 3½ d.	2s. 0½ d.
Caffè	do.	2s. 2½ d.	2s. 3 d.	2s. 5½ d.	2s. 3½ d.	1s. 10½ d.
Zoccor	do.	4d¾.	4½ d.	4½ d.	4½ d.	4½ d.
Ross	do.	3½ d.	3½ d.	3½ d.	3½ d.	3½ d.
Jam (Cunserva)	do.	8d.	7½ d.	7½ d.	6¾ d.	7½ d.
Zbib	do.	8½ d.	9½ d.	10½ d.	7½ d.	8½ d.
Passulina	do.	8½ d.	8½ d.	9½ d.	7½ d.	7½ d.
Lamtu	do.	9½ d.	10½ d.	9d.	9d.	9½ d.
Xama'	do.	1½ d.	1½ d.	10½ d.	11½ d.	1½ d.
Sapun	do.	5½ d.	5½ d.	4¾ d.	5½ d.	5½ d.
Patata	14 libbra	2s. 1½ d.	1s. 0½ d.	1s. 7½ d.	1s. 6½ d.	1s. 6½ d.
Basal	libbra	2½ d.	1½ d.	1½ d.	1½ d.	1½ d.
Petrolju	Gallun	1s. 0½ d.	2s. 0½ d.	1s. 10½ d.	2s. 10½ d.	1s. 7½ d.
Halib	Nofs u					
	pinta	8½ d.	8d.	7½ d.	7½ d.	8½ d.
Butir	libbra	2s.	2s.	2s.	2s. 2d.	1s. 11½ d.
Giobon	do.	1s. 4d.	1s. 5½ d.	1s. 3½ d.	1s. 3½ d.	1s. 3d.
Bajd	Tuzzana	3s. ½ d.	2s. 8¾ d.	2s. 8d.	2s. 6½ d.	2s. 8¾ d.
Bacon	libbra	1s. 8d.	1s. 10d.	1s. 4½ d.	1s. 8d.	1s. 7½ d.
Laham tac-cianga scond		9½ d.	10½ d.	8d.	10½ d.	10½ d.
il-katgha u l-qualità	do.	sa	sa	sa	sa	sa
Laham tal-muntun scond		1s. 2½ d.	1s. 3½ d.	10½ d.	1s. 3½ d.	1s. 4d.
il-katgha u l-qualità	do.	7½ d.	7½ d.	8d.	10d.	10d.
		sa	sa	sa	sa	sa
Laham tal-porcu scond		9d.	9d.	9d.	10½ d.	10½ d.
il-katgha u l-qualità	do.	9d.	9d.	9d.	10½ d.	10 d.
		sa	sa	sa	sa	sa
		1s. 2d.	1s. 2d.	1s. 0½ d.	1s. 3d.	1s. 2d.

X'INHIJA IT-«TRADE UNION».

It-«Trade Union» hija għakda ta' nies tax-xogħol tal-istess sengħa, li jaħdmu u jagħmlu dmirhom sabiex jakbzu għal shabhom imsejbin fl-istess Għakda, chemm fuk hwejjeg tax-xogħol, hinijiet u ħlas, u chemm fuk hwejjeg oħra meħtieġa għall-ħaddiem.

Fl-Australia hija haġa wisk meħtieġa li ragel tax-xogħol jidhol fix-xirca tas-sengħa tiegħu għaliex tiswielu ta' gid għal collox.

L-ewwelnett għaliex fejn hemm it-Trade Union, actarx hadd ħlief dawc li huma msejbin ma jistgħu jsibu xogħol, u it-tieni il-għaliex hadd ma jkun irid jaf bih, u chemm jistgħu shabu jatuh il-genb, bħala wieħed li m'hux tal-fehma tal-ħaddiema, jew actarx contra tagħhom.

Dawc collha li ma humiex fit-Trade Union u jittantaw jew li jaħdmu jew li jraħħsu ix-xogħol meta jinkala' xi *strike* jew xi tkankil ieħor, isejġulhom «scabs» jew «blacklegs» u jiġu imżebilha m'hux ftit.

L-ewwel haġa li wieħed għandu jagħmel chif jaasal l-Australia, hija li jfittex mill-actar fis li jista' li jidhol fl-«Union» tas-sengħa tiegħu.

F'cull stat jew belt tal-Australia tinsab dic li jsejġulha «Trades Hall», speci ta' ufficcju, fejn cull Union għandha bniedem fdat li jissejjah is-Segretarju tal-Union.

Dan il-bniedem hu mkieġħed mill-Union biex jati cull informazzjoni u cull tagħrif fuk cull haġa li għandha x'taksam mal-Union; iġħidlec x'għandec tagħmel u chif għandec tghaddi biex tidhol fix-xirca, igibec il-kuddiem jew iresskec huwa

stess jecc icun jinhtieg u jgharrfec b'dac collu li jcun meh-tieg li ghandu jsir.

Barra mis-Segretarju hemm nies oħra, li huma magħżulin min-nies tal-Union sabieħ igħassu fuk in-nies tax-xogħol im-sejħin «job stewards» jew «shop stewards»,

Għaldakstant meta wieħed icun sab xogħol, kabel ma icun għadu daħal fit-«Trade Union», għandu chif icun fuk xogħlu, jistaksi għaġ-«job steward» u jgħidlu li jcun irid jissieħeb fit-«Trade Union» tas-sengħa li jcun kieghed jah-dem fiha.

Ig-«job steward» malajr igħarrfu bir-regulamenti, iressku kuddiem il-cumitat u jigbed il-ħlas li wieħed għandu jhallas bħala msieħeb u jati rcevuti.

Min jidħol fl-«Union» għandu jkis li jhallas dawc il-ħlasijiet li għandu iħallas għaliex jecc jibka' l-ura fil-ħlas ma icunx actar magħdud bħala msieħeb u jitlef dawc collha li icunu imseħbin. Mill-«Union» jista' wieħed jieħu għajjnuna f'bosta hwejjeg, fosthom insemmu dic ix-xi haġa fil-gimgha li wieħed jieħu għal tant żmien fil-cas li jcorri fuk ix-xogħol u hafna u hafna għajnuniet oħra.

Lil cull imsieħeb fit-«Trade Union» ituh biljett biex juri li hu fl-Union.

Dan il-biljett għandu jinżamm fuk dac li jcun, biex jecc jigi mistoksi għalih jcun jista' jurih minnufih.

Dan il-biljett jinbidel cull tliet xhur u l-imsieħeb għandu jokgħod attent li jibdlu meta jasal il-wakt.

Lill-imseħbin fit-«Trade Union» ituhom għodda għdida chemm il-darba din tigi nieksa, jew maħruka, jew imgharrka b'xi ilma tax-xita, tax-xmajjar, jew tal-baħar; iħallsulhom ucoll l-ispejjeż tad-difna jecc katt dawna jigu nieksa.

Biex l-imsieħeb icollu dritt għal-għodda għdida, jecc katt din tigi misruka jew mitlufa, għandu kabel collox jimmarca il-għodda tiegħu b'ismu u cunjomu, biex tista' tigi dejjem magħrufa jecc katt tinsab fl-idejn fil-cas ta' telf jew serk.

Fil-cas ta' serk, dac li jcun misruk għandu jagħmel lista

tal-ghodda misruka lilu, biċċa biċċa, u cull waħda chemm tkum jehodha għand Magistrat (Justice of the Peace) u jaħlef kuddiemu li dic il-lista hija vera, imbagħad jehodha għand is-Segretarju tal-«Union» u dan imexxi il-biċċa l-kuddiem. L-imsieheb għandu sebat ijiem żmien biex jagħmel dan, iżda irid ucoll javża lill-Pulizija f'24 siegħa żmien. L-«Union» ma tagħmilx tajjeb għat-telf jew għas-serk ta' għodda li tcun tiswa inkas minn hames xelini.

Cull imsieheb fl-«Union» li jibdel postu u jmur f'belt jew pajjiż ieħor tal-Australia, għandu kabel ma jtlak javża lis-Segretarju tat-«Trade Union» tal-pajjiż li jkun kiegħed fih, sabiex dana jgħarraf lis-Segretarju tal-pajjiż fejn l-imsieheb icun sejjer, u dan isir għalbiex l-imsieheb ma jsib l-ebda għawġ u jcompli jkun magħruf bħala imsieheb fl-Union.

Kabel ma jtlak għandu jara li ma jhallix hlas l-ura ta' dac collu li jcollu jati lit-«Trade Union», jecc katt icun baka' l-ura f'xi hlas.

Cull imsieheb fit-«Trade Union» li jfettillu jibdel xogħlu u jaħbad sengħa oħra, għandu ucoll mill-actar fis igħarraf lis-Segretarju sabiex dana jhollu mix-xirca tas-sengħa tiegħu.

Għandu wcoll imur għand is-Segretarju tax-xirca tas-sengħa l-ġdida u jgħarraf li huwa jrid jigi msieheb, jurih il-carti collha li jkun ha minn għand is-Segretarju tax-xirca li icun halla, biex ma jsib ebda għawġ biex jidhol fil-ġdida.

Bħal ma għedna, dawn is-Segretarij jinsabu dejjem fit-«Trade Halls».

Għandu wieħed jokgħod attent li kabel ma jtlak għal collox mit-«Trade Union», igħarraf bil-mictub lis-Segretarju, m'hux ankas minn tliet xhur kabel, għax inchella ma jigix maħlul minnha, u għaldakstant l-«Union» tista' tagħmel cawża sabiex iddaħħal il-flus li wieħed icollu jati. Ma hemmx bżonn ingħidu li jehel ucoll bl-ispejjeż tal-Korti.

Dawna huma fuk fuk ftit mir-regulamenti tat-«Trade Union» fl-Australia, u li wieħed għandu jokgħod wisk attent li jimxi fukhom.

Icun jiswielu hafna li wiehed igib ruħu scond ma' trid it-«Trade Union», għax jecc katt xi hadd ifettillu jagħmel ta' rasu u ma jatix cont ta' dawn ir-regulamenti, isib ruħu f'għawg' cbir li minnu ma jkunx jista' jehles.

Għandu ucoll jokgħod wisk attent li ma jakbadx jaħdem meta icun hemm xi «strike», għax jista' jdur b'rasu u jagħmel deni cbir, m'hux biss lilu in-nifsu, imma lill-Maltin l-oħra collha li jinsabu fl-Australia, għaliex hadd ma jkun irid jatihom xogħol.

Barra minn dawn l-«istrikes» icun hemm ucoll xi postijiet tax-xogħol li, għal xi raguni jew oħra l-«Union ma tħallix lill-imsieħbin tagħha li jaħdmu fihom, u għalhecc wiehed għandu jara li ma jmurx jaħdem f'postijiet bħal dawn għalvolja jkun jridu iħaddmuh u bi hlas tajjeb.

Fl-aħħarnett għandu wiehed idahħal f'rasu li it-«Trade Union» ma saritx għal haġa oħra hliet għal gid tal-ħaddiem.

Insemmu xi ftit mill-«Unions» li hemm gol-Australia :—

Builders Labourery Federation li għandha imgħakkda magħha lill-Amalgamated Union of Carpenter and Joiners.

Bricklayers Union.

Stone Masons Union.

Plumbers Union.

Sheet Iron Workers Union.

Painters and Decorators Union.

Plasterers Union.

Tile Setters Union.

Hemm ucoll fl-Australia l-«Workers Union» għal dawc li jaħdmu fit-tkegħid tal-linji tal-vapur tal-art, u bosta oħrajn ta' cull sengħa li hemm gol-Australia.

RESTAURANT TAL-ICHEL FIT-TOROK.

Scond il-ligi tal-Australia, chif ucoll ta' bosta pajjiżi oħra hadd ma jista' jiekaf ma' oħrajn fil-cantunieri, jew fuk banchini, jew f'nofs it-torok, għaliex icunu keġħdin jingumbraw u jfixclu lil min icun għaddej.

Cullhadd għandu jibka' miexi għall-affari tiegħu, u hadd ma għandu jiekaf, meta wieħed irid jiltaka' ma' hbiebu biex iġħaddi siegħa żmien. Floc li jokġhod f'cantuniera jew fuk banchina, għandu jmur il-*park*, li huwa ġnien cbir, bħal ir-Rgotti tagħna, imma wisk actar fil-cobor, u hemm, barra milli jinsabu banchijiet fejn wieħed ipoggi, ma jatu fastidju lil hadd.

Għandu wieħed jiftacar li it-torok huma għat-traffiku u m'hux biex wieħed jiekaf fihom.

Digà għedna li id-drawwiet ta' artijiet oħra ma humiex bħal tagħna, u m'hux għax aħna imdorrijin niekfu ningabru fil-cantunieri u nokġhodu f'nofs it-torok, għandna naħsbu li f'pajjiżi oħra jagħmlu bħalna.

Għalhecc ma għandniex nagħmlu haġa oħra hliet li nimxu fuk id-drawwiet tal-pajjiż li ncunu ninsabu fih.

RESTAURANTS (HWIENET TAL-ICHEL)

Min icun jokghod f'*Lodging* jew *boarding house*, u jcun kiegħed iħallas għar-rkad biss, icollu, biex jiecol, imur f'restaurant jew inchella icollu jsajjar hu, jecc icollu il-cumdità u il-ħin.

Fl-ibliet collha tal-Australia jinsabu ħwienet tal-ichel bil-mijiet, u f'dawna jinsab cull xorta ta' ichel li wieħed icun irid.

Hemm postijiet fejn hemm il-prezz fiss għall-icla, imma jecc wieħed icun irid ibiddel milli icun hemm għall-ichel, jew icun irid iżid xi ħaġa, icollu iħallas għalih barrani.

Quasi fil-ħwienet tal-ichel collha fl-ibliet tal-Australia, icla tkun xelin (barra minn f'xi Restaurant guapp). Hafna nies tal-ħwienet tal-ichel, biex actar icunu jistgħu jgħbdu nies lejn il-ħwienet tagħhom, għamlu bħal abbonament, li jicconsisti fil-bejgħ ta' wieħed u għoxrin biljett bil-prezz ta' minn tmintax il-xelin u nofs sa dsatax-il-xelin. Cull biljett jiswa icla, u b'hecc wieħed jigi jiffranca mill-ankas tmintax irbiegħi fuk cull lira u xelin.

Il-biljetti jiswew għal dac il-ħanut mnejn icunu nxtraw.

Chif kegħdin nitchellmu fuk il-ħwienet tal-ichel, ingħidu xi ħaġa chif wieħed għandu igib ruħu wakt l-ichel.

Il-frustieri, u specjalment l-ingliżi ta' cull classi, huma nies li jafu jgibu ruħhom tajjeb wisk wakt l-ichel, u ma jitcażawx bi ftit meta jaraw lil xi uħud jieclu b'mod li għalihom ma icunx xierak.

Għandu wieħed jidhol f'restaurant mingħajr storbju, ineħhi minn rasu il-cappel, u minn ħalku is-sigarrett jew pipa, jecc icun kiegħed ipejjep, jokghod bil-quiet fil-post li jidhirlu li

icun l-iżjed jgħodd għalih, jara x'icun hemm għall-ichel minn fuk il-*menù* jew il-lista tal-ichel tal-gurnata u jordna dac li lilu l-actar icun jogħgob.

Għandu wieħed jiftacar li l-furchetta u s-sicchina huma migjubin fuk l-imwejjed biex jagħmlu uzu minnhom, u m'hux għal parenza; hadd ma għandu jokgħod jecol b'idejh, għax barra milli hija drawwa cherha tista' ucoll iggib hafna mard.

Hadd ma għandu jisserva bil-bżar u l-melħ b'subgħajh jew jixrob minn flixcun jew bukar, għax it-tazzi biss huma magħmulin għax-xorb, jew jixrob caffè jew tè mill-plattin.

Il-hobż jingieb fuk l-imwejjed imkatta' u lest, u għal dan ma hemmx bżonn ta' sicchina. Min irid jicsir bičča hobż għandu jicsirha b'idejh; il-platt ma għandux jimtesaħ bil-hobż; il-*gravy* (merak) tal-laħam jingabar fil-ħaxix jew patata, li ictarx dejjem icunu servuti mal-laħam.

Hadd ma għandu jitchellem meta jcollu ħalku mimli; jecc irid iġhid xi ħaġa għandu jistenna sachemm jispičča minn dac li jcollu f'ħalku.

Ma għandux wieħed jehodha mal-camrieri li jcunu keġħdin iservuh; jecc icollu jġhid xi ħaġa, jew osservazzjoni x'jagħmel, jagħmilha bil-mod, għax għandu wieħed jiftacar li l-camrieri huma haddiema u keġħdin iservu fuk il-meida jakilgħu il-gurnata tagħhom bħal haddiema oħra u m'hux biex jiġu imčanfra.

Jecc camrier jittanta b'xi mod jew ieħor li jgħallet parrucjan, jew ma jservihx chif imissu, il-parrucjan għandu imur fuk sid il-ħanut u jitlob soddisfazzjon, izda jecc wieħed jista' jirrangaha bil-quiet u bil-chelma t-tajba, icun wisk aħjar, għax juri li mhwiex pezza-quistjoni.

Hafna haddiema, li jcunu fuk ix-xogħol bogħod mill-ibliet jew mill-ħwienet, jieħdu l-ichel ta' nofs-in-nhar magħhom, u dana jseihulu *lunch*.

Min icun jokgħod f'*boarding house*, fejn icun iħallas tal-ichel ucoll barra mir-rkad, sid id-dar ilestilu il-*lunch*, izda jecc

icun f'post li jħallas għar-rkad biss, allura il-*lunch* għandu jahseb għalih hu.

Il-lunch ictarx dejjem jicconsisti f'*sandwiches* tal-laħam chiesah (ħobż, butir u laħam f'nofsu). Il-ħaddiem għandu jip-provdi ruħu bi ftit tē u zoccor li ta' cull jum cull ħaddiem jieħu mighū. Cullħadd icollu landa li jsejħulha *billy can* u din tigi immarcata bl-isem ta' sidha biex ma tinbidilx.

Għal-ħabta ta' nofs-in-nhar imur ragel li jkun incarigat apposta, u jigbor il-*billy cans* ta' cullħadd, jimlihom bil-mishun, u jarga' joħodhom l-ura lil sidhom sabiex wakt l-ichel icunu jistgħu jagħmlu it-tē.

Il-ħaddiema collha fl-aħħar tal-gimgha jatu xelin ir-ras lil dan ir-ragel incarigat mill-*billy cans*.

BANEC.

F'cull belt tal-Australia, fir-rhula u fil-campanja, jinsabu banec tant tal-Gvern chemm ucoll tal-privat, għal dawc collha li jcuunu jridu jfaddlu flushom. Hemm bosta u bosta banec, imma l-aħjar huma il-«Government Savings Bank» li jinsab f'cull ufficcju tal-Posta, jew il-«Commonwealth Bank» li huwa iggarantit mill-Gvern.

F'dawn il-banec jaccettaw bħala depożitu, cull sonnia ta' flus li ma tcunx ankas minn xelin, u li tibda tgħaddi bl-im-għax minn dac in-nhar tat-tkegħid, bl-erba' fil-mija għall-lewwel £500, u bit-tlieta u nofs fil-mija għal cull £500 oħra.

Għaldakstant cull min icollu xi ftit xelini żejda, floc ma imur itajjarhom fix-xorb jew logħob jew f'xi divertimenti li ma humiex xierka, jakbillu jkiegħdhom il-banc, għax barra milli jżiedu, wieħed icollu fukhiex idur jecc xi darba jcollu bżonn.

Min ikiegħed flus il-banc, għandu jara li dejjem jiffirma xorta waħda, u mux il-lum jicteb ismu mod u għada b'ieħor. Jecc jokgħod iħawwad fil-firma, flusu ma jehodhomx hlief b'ħafna taħbit, għalhecc hemm bżonn li wieħed jagħmel firma u jibka' sejjer biha.

Jecc wieħed icollu flus il-banc u jfettillu jbidel il-pajjiż u jmur f'ieħor, imma li jkun dejjem fi-Australia, m'għandux jagħmel haġa oħra hlief li javża il-bank fejn icollu il-flus imkiegħda, biex dawn jiġu ittrasferuti fil-banc tal-pajjiż fejn wieħed icun sejjer jokgħod, u b'hecc ma jsib l-ebda għawġ u tfixxil meta jcollu bżonn jirtira flusu jew jkun irid iżid magħhom.

Jecc wiehed icollu flusu fil-«Government Savings Bank», ma għandu bżonn jagħmel xejn minn dan li għedna; jista' għall-affari tiegħu jmur fejn idir, għax meta għandu bżonn tal-flus imur il-Posta u jieħu jew ikieghed dac li jcollu bżonn, basta ma jnsiex jieħu miegħu il-ctieb tal-banc.

Għandu wiehed jiftacar li l-Banec u l-Posta tad-dinja collha, ma jitilkux flus minn taħt idejhom chif gieb u laħak.

Min idir jibgħat flus lil niesu għandu jagħmel sewwa l-in-dirizz, jigifieri, isem tat-triek, numru tal-bieb, belt jew raħal u pajjiż, u fuk collox, l-isem u l-cunjom ta' mingħandu jircevihom. L-isem ma għandu icun katt ta' min icun bagħathom.

Gara li x'uħud bagħtu flus hawn Malta lil nieshom, u floc ma għamlu l-isem ta min chellu jircevihom, għamlu l-isem ta' min bagħathom, għalhecc tal-Posta ma telkux il-flus minn taħt idejhom għax, scond l'isem, min chellu jircevihom chien imsiefer. Chellhom jerggħu jictbu barra u jgibu dichjarazzjonijiet mill-autorità tal-pajjiż, biex fl-aħħar b'ħafna taħbit u telf ta' żmien irnexxielhom jirtiraw il-flus li chienu mibgħutin għalihom. Min jaf forsi chemm chellhom bżonn dawc il-flus, u barra milli stennew dac iż-żmien collu, biex ħaduhom, mur ara chemm nefku flus biex chitbulhom għalihom.

Min jagħmel l-affarijiet tiegħu sewwa, collox imurlu ħarir, u la jfixchel u l-ankas ifixcluh; għalhecc ħadd ma għandu jagħmel l-affarijiet tiegħu ħorrox borrox; min ma jafx, jistaksi; tal-Posta u tal-Banec jatu d-dawl lil cul min jistaksihom.

Dawn huma ħwejjegħ zgħar li jistgħu jgibu tfixchil cbir, għalhecc ftit tal-attenzjoni u collox imur sewwa.

IL-POSTA.

L-Ufficcji tal-Posta fl-Australia, barra milli huma postijiet mnejn jinbagħtu u jircievu ittri u pacchi, huma ucoll banec, għal dawc li jridu jkiegħdu bħala depożitu somom żgħar ta' flus, imma billi fuk hecc għedna digà xi haġa fil-capitlu ta' kabel, ngħidu xi haġa fuk dac li jmiss il-Posta biss.

Hafna u hafna drabi, emigrant jati lil niesu u lil hbiebu indirizz hażin, forsi għax ma jkunx jaf, u dakkiet għat-trascuragni.

Meta wiehed jicteb lil niesu jew lil hbiebu, għandu l-ewwel ma jagħmel f'ras il carta tal-ittra min-naħha tal-lemin, in-numru u isem it-triek ta' fejn icun jokgħod, taht l-isem tal-belt jew raħal, u taht dan l-isem tal-pajjiż, jigifieri min jicteb għandu jagħmel hecc:

(Mudell).

No. 200 King's Street
Melbourne,
Victoria,
Australia.

Jagħmel haġa wisk tajba jecc fuk l-invilops min-naħha ta' wara jicteb ucoll ismu u it-triek, in-numru tal-bieb u l-pajjiż fejn wiehed icun kiegħed (l-istess bħal meta wiehed jibda l-ittra li jkun sejjer jicteb).

(Mudell)

From Mr. Carmelo Vella,
179 Collins Street.
Sydney.
New South Wales.
Australia.

Dan isir biex jecc għal xi raġuni l-ittra li jkun bagħat ma tasalx għand min chellu jirceviha din targa' tmur l-ura u tigi iccunsinjata lil min bagħatha.

Fil-cas li jigi li jbidel daru, jew il-pajjiż li jkun kiegħed fih, wieħed għandu javża l-ufficciu tal-Posta tal-pajjiż fejn icun jokgħod, sabiex l-ittri li jaslulu jgibuhomlu fl-indirizz il-gdid. Għandu wieħed jiftacar li fl-ibliet cbar, hadd ma jaf lil xulxin bħal ma nafu lil xulxin hawn Malta, u jecc tal-Posta ma jkunx avżat minn kabal, ma jkunx jaf li wieħed biddel l-indirizz.

Bosta ittri li forsi biċċa minnhom icunu ta' impurtanza cbira, jibkgħu il-Posta u min icollu jircevihom ma joħodhomx.

Min jaf chemm glied jinkala' bejn familji għax jaħsbu li l-insiefer, la darba jkun halla pajjiżu, icun nesa lil cul min halla uarajh, u forsi minn dan collu ma jkun xejn, iżda tkun dakxejn ta' trascuragħni għax lil tal-Posta ma jkunx avżahom li biddel l-indirizz.

Meta wieħed imur il-Posta biex javża li ibiddel daru jatuh formula biex jimlieha, u fiha jgħid fejn chien jokgħod u fejn sejjer jarga' jokgħod, għalhecc jecc wieħed icun attent u jagħmel l-affarijet tiegħu sewwa jista' jibka' żgur li l-ittri tiegħu ma jintilfux.

Jista' wcoll wieħed jindirizza l-ittri tiegħu għal Posta ta' fejn icun jokgħod, imma jecc isir dan l-ittri floc ma jgibuhomlu gò daru, icollu jmur għalihom hu stess il-Posta.

From Mr. Carmelo Vella,
179 Collins Street,
Sydney,
New South Wales,
Australia.

CLUBS JEW CAŽINI

F'Sydney u f'xi bliet oħra tal-Australia bosta Maltin li jinsabu f'dawn il-postijiet wakkfu Club jew Cažin, fejn wara ix-xogħol icollhom fejn imorru ikattgħu siegħa żmien.

Hija haġa xierka li wieħed jidhol f'dawn il-cažini, għar-raguni li huma l-mezz li jiġbdu lejn xulxin il-Maltin u jgagħlu li Malti jgħin lil ieħor.

F'dawn il-cažini wieħed jista' jiltaka' ma' Maltin li ilhom żmien twil l-Australia, u dawn billi tgħallmu sewwa id-draw-wiet tal-pajjiż, jistgħu jifih u għajnejn lil min icun għadu chif jaasal, u bil-parir tajjeb tagħhom, jakbad art u jsib xogħol bħal ma jkun jixtieq.

Mad-dinja collha, in-nies ta' cull gens jimxu il-kuddiem għax jingħakdu, u floc il-chelma u s-saħħa ta' wieħed, icun hemm il-chelma u s-saħħa ta' l-ahna. Hawn Malta ftit jew xejn nifhmu b'dana. Barra minn Malta keghdin naraw b'għajnejna chemm huma meħtieġa ix-Xirchiet u chemm gid cbir jistgħu jagħmlu l-cažini ta' dawn ix-Xirchiet.

Il-Maltin għalhecc għandhom jingħakdu u jinħabbu biex jimxu il-kuddiem, u hecc igħollu lilhom infushom, lil sħabhom u fuk collox lil pajjiżhom.

FESTI U STAĠUNI

L-istaġuni fl-Australia ma humiex chif aħna imdorrijin bihom, u dawn għar-raġuni tal-posizzjoni fid-dinja tant tagħna chemm ucoll tal-Australia.

L-istaġuni fl-Australia huma imkassmin hecc :—

Ir-Rebbiegħa (spring) tibda fit-23 ta' Settembru.

Is-Sajf (summer) jibda fit-22 ta' Dicembru (l-itwal jum).

Il-Ħarifa (autumn) tibda fil-21 ta' Marzu.

Ix-Xitwa (winter) tibda fit-22 ta' Ġunju (l-iksar jum).

Il-festi cmandati fl-Australia huma wisk ankas milli huma hawn Malta. Il-festi li fihom ibattlu mix-xogħol, jingħalku il-banec u l-officini tal-Gvern, barra mill-Ħdud, huma:—

Commonwealth Day—L-ewwel tas-sena.

Meta ir-Re tala' it-Tron—(South Australia) 6 ta' Mejju.

Foundation of Australia—26 ta' Jannar.

Il-Gimgha l-Cbira—Meta taħbat.

It-tnejn wara l-Għeid.

Eight hours day (m'hux fl-Istati collha fl-istess gurnata).

Foundation of the State—Western Austra, 1 ta' Ġunju.

Proclamation Day—Western Australia 21 ta' Ottubru.

Twelid tal-Prince of Wales—23 ta' Ġunju.

Bank Holiday—N.S.Wales u Q'land 1 ta' Awissu.

Coronation Day—22 ta' Ġunju.

Twelid tar-Re—3 ta' Ġunju.

Melbourne Cup Day—L-ewwel tlieta ta' Novembru.

St. George's Day—Queensland 28 ta' April.

Separation Day—Queensland 10 ta' Novembru.

Anzac Day—25 ta' April.

Il-Milied—25 ta' Dicembru.

Boxing Day—26 ta' Dicembru.

Proclamation Day—S. Australia—28 ta' Dicembru.

Trade Picnic Day.

Din tal-aħħar hija ġurnata magħżula fost is-sena mill-haddiema ta' cull sengħa, biex huma u l-familji tagħhom imorru ġurnata l-barra lejn il-campanja jew il-baħar għal xalata.

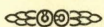
Meta l-festa tar-Re jew tal-Prince of Wales taħbat f'xi ġurnata li ma tcunx it-tnejn, allura il-festa issir fl-ewwel tnejn li taħbat wara.

Min icun impiegat mal-Gvern, meta ma jaħdimx f'dawn il festi li semmejna, jithallas, u minn fuk icollu vacanzi ta' ħmistax-il-ġurnata fis-sena bil-ħlas.

Min jaħdem mal-particular jitlef il-paga tal-ġurnata tal-festa, imma jecc icun hemm bżonn li jsir xogħol f'dic il-ġurnata, min imur għax-xogħol jithallas b'paga doppja.

DMIR IL-MALTI LEJN IEHOR

Hemm wisk bżonn li għall-gieħ ta' Malta u tal-Maltin, Malti ma għandu katt imur contra Malti ieħor, imma għandu wieħed iġin lil-pajjizani tiegħu bħallichiecu chienu hutu.

M'hux bil-flus biss jista' wieħed iġin lil ieħor, imma parir u chelma għall-gid jistgħu jiswew ta' għajnuna cbira.

Jecc katt Malti jara ieħor miexi hazin u jwiddbu, barra milli jkun kiegħed jagħmel dmiru ta' nistrani icun ucoll jagħmel gid m'hux biss lil min icun kiegħed iwiddeb, imma ucoll lil-Malta u lill-Maltin.

Malti għandu dejjem jimxi sewwa, u hecc hadd ma jkun jista' jgħid bih, anzi juri li l-Maltin huma nies ta' min jafdahom u li hakhhom cull rispettu.

Ma tafux chemm l-imġiba ta' Malti tista' tagħmel gid għall-Maltin l-oħra collha.

GHELUK.

Ma hemmx bżonn li mmorru iżjed fit-tul fuk l-imġiba tal-emigrant Malti f'art oħra. Bħal ma għedna, min iżomm^o għajnejh miftuħa għandu jara collox u jitgħallem waħdu l-usanzi tal-pajjiż.

Hadd ma għandu jippretendi li n-nies tal-pajjiż, fejn wiehied icun, għandhom jimxu fuk id-drawwiet tagħna; la aħna incunu go pajjiż haddieħor għandna ngibu ruħna u nimxu fuk l-usanzi u id-drawwiet tan-nies tal-pajjiż.

Jecc Malti jagħraf igib ruħu sewwa, sew fil-cnisja, chemm fuk ix-xogħol, wakt l-ichel u f'postijiet oħra, ibkgħu żguri li icun stmat u irrispettat minn cullhadd bħala bniedem li jisthokklu cull kima, u ma hemmx bżonn li wiehied iġħid, li min icun maħbub u irrispettat, ix-xogħol ma jonksu katt, anzi, jecc imur il-kuddiem, hadd ma jgħir għalih, għax jecc jitla' fil-ġholi jkun haħku.

Infaccru dejjem li jecc Malti jimxi tajjeb icunu imfahħrin il-Maltin collha, u għal cuntrarju, jecc Malti ma jagħraf ixomm ruħu chif imissu, jehlu miegħu il-Maltin l-oħra li ma icollhom l-ebda htija.

Għedna wcoll li Malti għandu chemm jista' jfaddal flusu, iżda dan katt ma għandu iġaġhal Malti li jgħix hażin u ma imur imchien. Min jaħdem icollu bżonn isostni ruħu u għalhecc għandu jgħix tajjeb, u chif ucoll ta' cull tant jiddeverti. Il-bniedem wara ix-xogħol għandu jcollu il-mistrieħ tiegħu u fitt tal-mogħdija taż-żmien.

Infaccru wcoll li l-Maltin li kegħdin bogħod minn pajjiżhom għandhom jiftacru f'marthom u f'uliedhom, jecc icollhom,

u m'għandhomx la jabbandunawhom u l-ankas iħalluhom ibatu.

Mara, li żewġha jkun telakha u m'għadux jaħseb fiha u f'uliedha, għandha id-dritt tagħmillu kawża hawn Malta, u scond ligi għdida, li ma ilhiex li għaddiet, is-sentenza tista' tigi eseguita l-Australia, u dan ifisser li l-Korti ta' dac il-pajjiż jista' igiegħel lil wieħed iħallas dac li l-Korti ta' Malta tkun iccundannatu jħallas.

Ingharrfu wcoll li mil-lum il-kuddiem il-Malti fl-Australia għandu minn jakbeż għalih. M'hux bħal dari mita Malti li chien isib ruħu f'xi għawg ma chellux lejn min jirricorri. Il-Gvern ha-seb għal dan u biex icun hemm min jieħu hsieb tal-Maltin li jin-sabu fl-Australia, għażel Malti li jaf tajjeb x'inhuma il-bżonnijiet tal-Maltin u għamlu Cummissarju ta' Malta fl-Australia; għal-dakstant, cull min għandu il-bżonn ma għandux jagħmel haġa oħra hlief li jirricorri għand dan il-Cummissarju.

Fl-aħħar nixtieku li dawn il-pariri li tajna jinżammu kuddiem il-għajnejn, sabiex, bħal ma nixtieku minn kalbna, iservu ta' gid għal min sejjer iħalli pajjiżu biex isib xogħol f'art oħra.

ZIEDA

Ftit ismijiet ta' għodda bl-ingliż u bil-malti li jistgħu iservu ta' għajjnuna lil min irid imur jaħdem l-Australia.

Joiners bench	Banc tal-mastrudaxxi
Bench vice	Vit tal-banc
Sawing stool	Strippa għas-serrar
Grinding stone	Mola
Oil stone	Mejla
Oil slip	Mejla għac-cippijiet
Oil can	Landa għaž-žejt
Saw clamp	Morsa għas-senn tas-srierak
Saw	Serriek
Back saw	Serriek tad-dahar
Rip saw	Serriek għad-dritt
Crosscut saw	Serriek għal-istruncar
Panel saw	Serriek żgħir
Compass saw	Serriek għat-tond
Keyhole saw	Denb il-far
Bow saw	Serriek ta' S. Giusepp
Adze	Lexxuna (għall-ingir tat-travi)
	Lexxuna (għall-injam)
Bench axe	Lexxuna jew mannarett
Axe	Mannara għal-ktigh tas-sigar
Trying plane	Varloppa
Jack plane	Mezza
Wooden smoothing plane	Čana tal-ippulir tal-injam
Iron smoothing plane	Čana tal-ippulir tal-ħadid
Rabbet plane	Guljerm

Bead plane	Cipp tal-bastun
Hollow and round planes	Mascli u fimli
Fillister	Drittura
Ovolo plane	Ċana tal-ovlu (tac-cipp)
Tongue and groove planes	Ċwani tal-mudullun
Sash plane	Ċana tal-vitirjati
Circular plane	Ċana għat-tond (tal-ħadid)
Plough plane	Buvett
Spoke shave	Bokxiex
Ratchet brace	Rebecchin ta' nofs dawra
Mitre box	Caxxa tal-inglett
Carpenters hammer	Martell b'rasu bil-gargi għall-kliġh tal- imsiemer f'loc tnalja
Joiners hammer	Martell lixx
Wood mallet	Mazzola
Single marking gauge	Singatur singlu
Mortice gauge	Singatur doppju jew taż-żewġ
Try square	Squerra-Cartabun
Mitre square	Cartabun tal-inglett
Sliding bevel	Squerra falsa-Sawtarella
Mortice chisel	Pedan
Firmer chisel	Furmatur
Firmer socket chisel	Furmatur bil-mancu tal-ħadid
Gouge	Sgorbja
Cold chisel	Scarpell għall-ktigh tal-metall
Screw driver	Tornavit
Ratchet screw driver	Tornavit american bil-«break»
Compasses	Cumpass
Saw set	Għodda għal-ftuħ tas-snien tas-srierak
Nail set	Puntell
Gimlet	Berrina
Gimlet bit	Golja berrina
Pincers	Tnalja
Auger bit	Golja garigor
Expansive bit	Golja tinfetaħ bil-kisien

Nail bit	Golja għall-imsiemer
Counteraink rose bit	Friza tal-injam
Screw driver bit	Golja tornavit
Stone bit	Golja għall-hajt
T bar cramp or Joiners cramp	Davit ingliz
G cram	Vit tal-idejn jew mursetta
Floor cramp	Vit għal is-siccar tal-pavamenti tal-injam
Glue pot	Borma tal-colla
Axe stone	Mejlak għall-imnanar
Cabinet scraper	Pontapulir
Wood rasp	Raspa
Saw file	Lima trjanglera
Flat file	Lima ċatta
Nails	Imsiemer
Screws	Viti
Tin tacks	Tacci
Handle	Mancu
Bolts	Buluni
Nuts	Scorfini
Brace	Rebecchin bir-rotta
Tool bag	Basket għall-ghodda
Nail pouch	Basket tal-gild għall-imsiemer
Spirit level	Invell
Plumb rule	Riegla comb
Brick trowel	Cazzola cbira li sservi għat-tifrix tat- tajn, għall-ksim tal-madum u biex jissammar f'locu l-madum
Pointing trowel	Cazzola comuni
V shaped horizontal jointer	Ghodda biex tgħaddi il-fil mimdud fil-bini forma ta' V
Convex horizontal jointer	Ghodda biex tgħaddi il-fil fil-bini mim- dud, forma ta' nofs tond il-gewwa
Concave horizontal jointer	Ghodda biex tgħaddi il-fil fil-bini mim- dud, forma ta' nofs tond il-barra

V shaped vertical jointer	Għodda biex tgħaddi il-fil mwakkaf fil-bini, forma ta' V
Convex vertical jointer	Għodda biex tgħaddi il-fil mwakkaf fil-bini forma, ta' nofs tond il-barra
Concave vertical jointer	Għodda biex tgħaddi il-fil mwakkaf fil-bini, forma ta' nofs tond il-barra
Brick hammer	Martell tawwali biex taksam bih il- madum tal-bini u ssammru f'locu
Bolster	Scarpell wiesa' min-nahha ta' fejn jakta' għal-ksim tal-madum tal-bini
Steel square	Squerra tal-azzar
Line pins	Speci ta' imsiemer li jitwahaħħlu fil-fili tal-bini u fukhom jorbtu lenza biex izommu fid-dritt, wakt li jċunu jib- nu filata fuk oħra
Line	Lenza
Brick hawk	Paletta għall-madum
Measuring Tape	Rutella
Plumb	Ġomb tar-riegla
Gauge rod	Riegla għal chejl tal-madum
Single straight edge	Riegla b'xiifer wieħed
Double straight edge	Riegla doppja
Brick hod	Caxxa b'mancu f'nofsha għall-garr tal- madum
Mortar hod	Caxxa bil-mancu f'nofsha għall-garr tat-tajn
Wheel barrow	Carretta tal-idejn
Storey rod	Riegla għall-chejl tas-sulari
Pocket rule	Pied
Pick	Fies
Gravel shovel	Pala bil-ponta
Mortar shovel	Pala quadra
Mortar hoe	Midra għat-taħlit tat-tajn
Prong hook	Midra bi tliet granfi għat-taħlit tax- xagħar tal-bakar mat-tajn

Paddle	Paletta—Għodda twila magħmula pala għat-taħlit tal-gir
Pince bar	Scarpellina
Claw bar	Scarpellina kasira li biha tista' wcoll takla' l-insiemer
Sledge hammer	Mazza
Shifting spanner	Spanner jew chelb għall-iscorfini
Pliers	Tnaljetta
Snips	Imkass tal-landiera
Bolt cutter	Imkass għall-ktigh tar-rjus tal-virghi tal-hadid
Hack saw	Serriek għal-ktigh tal-hadid
Concrete straight edge	Riegla għall-concos
Float	Bicča għodda tal-injam li biha jit- ghadda it-tichil (isservi għal-lixxar bħal cazzola).
Rummer	Ballata
Finishing trowel	Cazzola quadra biex tgħaddi l-aħħar passata tat-tichil
Browning trowel	Cazzola quadra biex tillixxa l-ewwel u it-tieni passata tat-tichil
Scratcher	Għodda tal-injam b'ħafna ponot biex tagħmel canali fit-tichil, għal meta trid tagħmel sodda fuk ohra
Plaster hawk	Paletta għat-tajn
Darby	Għodda tal-injam twila, b'żewġ ma- nilji li sservi biex tillixxa l-ewwel sodda tat-tichil
Pointing trowel	Cazzola tat-tajn bil-ponta
Straight edge	Riegla
Measuring rod	Riegla għall-chejl
Concrete platform	Blataforma għat-taħlit tal-concos
Stacking platform	Blataforma fejn jitgħabba it-tajn
Slaking box	Caxxa għat-taħlit tal-gir
Sieving box	Caxxa għat-tgħarbil

Mortar mixing box	Caxxa għat-taħlit tat-tajn
Plaster of Paris box	Caxxa għall-gips verġni
Nail box	Caxxa għall-imsiemer
Soldering iron	Saldatur
Sand washing chute	Caxxa tawwalija (delu) infurrata biż- zingu li tinżamin quasi arbulata għall-ħasil tar-ramel mieraħ
Sand screen	Għarbiel imwakkaf għar-ramel
Sand sieve	Għarbiel tal-idejn għar-ramel
Lime putty sieve	Għarbiel għall-istocc tal-gir
Mortar board	Paletta cbira li titkiegħed fuk mejda apposta għat-tajn
Mortar table	Mejda fukhiex titkiegħed il-«mortar board»
Bricklayers trestlers	Cavalletti għolja, tal-bennejja.
Ladder	Sellum
Step ladder	Sellum forfci
Bending table	Mejda għat-tagħwiġ tal-ħadid, għall- iskfa tal-concos
Sliphead	Cavallet li jitkiegħed għan-nofs tal- fallacchi fl-armar għall-bini biex ma irabbux iż-żakk.

*Materjal li jagħmlu użu minnu il-mastrudaxxi, il-bennejja
u l-kaħħala.*

Glue	Colla
Paint	Żebgħa
Tar	Katran
Pitch	Żift
Lead	Comb
Solder	Stann għas-saldar
Spirits of salt	Spiritu tal-melħ
Brushes	Pniezel
Common brushes	Pniezel comuni
Bristle brushes	Pniezel tal-lanzit
White washing brushes	Pniezel catti tal-bajjada
White deal boards	Twavel tal-abjad
White deal scantlings	Serratizzi tal-abjad
Red deal boards	Twavel tal-aħmar
Red deal scantlings	Serratizzi tal-aħmar
Beech boards	Twavel tal-fagu
Raw linseed oil	Żejt tal-chittien nej
Boiled linseed oil	Żejt tal-chittien imgħolli
Putty	Stocc
Wire	Fil-di-ferru
Galvanized wire	Fil-di-ferru iggalvanizzat
Barbed wire	Fil-di-ferru bil-ponot
Iron hooks	Grampuni tal-ħadid
Hook eyes	Fiminelli
Hinges	Ċappetti
Glass or sand paper	Sand paper (carta għall-ixcatlar)
Locks	Serraturi

Wind hooks	Gangetti
Sash rollers	Rutelli
Handles	Manilji
Buttons	Naticci
Barrel bolt	Firroll zghir
Shoot bolt	Firroll catt
Parliament hinges	Čappetti bil-piega
Spring hinges	Čappetti bil-molla
Draw pullers	Manilji tal-cxaxen
Square screw	Grampunetti tal-vit
Latch	Lucchett
Spiral spring	Molla tal-bibien
Fanlight opener	Succara tal-logg
Sash opener	Succara għat-twieki
Casement stay	Gangetta la ingliża
Cement	Sement
Lime	Gir
Quick lime	Gir virgñi
Plaster of Paris	Gips virgñi
Cows' hair	Xagħar tal-bakar
Sand	Ramel
Crushed stone	Gebel imfarrac
Bricks	Madum tal-bini
Tiles	Madum tač-čangar
Wedges	Cunjardi
Iron bars	Virghi tal-hadid
Steel bars	Virghi tal-azzar
Galvanized hoop iron	Arjetta galvanizzata
Moulds	Forom
Concrete	Concos
Mortar	Tajn
Plaster	Tajn għat-tichil
Batten	Strixxa tal-injam
Laths	Strixxi dojok tai-injam
Steel girders	Travi tal-azzar

Beams
Concrete beams
Cinders
Slag

Travi tal-ghuda
Travi tal-concos
Cnisa
Gagazza

TMIEM.